

مُشَاطِقُ

در سعادتده باب عالی جاده سنده
اداره مخصوصه
محل اداره :

افطار :
مسکونه موافق آثار جدیده مع المنونیه
قبول اوانور
درج ابدلینی آثار اعاده اراغاز

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

مؤسسه لری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی	القی آیانی	درسه دتده
۶۰	۲۰	ولایاتده
۸۰	۴۰	مملک اجنبیه ده
۸۰	۴۰	

تاریخ تأسیسی :
۱۱ نموز ۳۲۴

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قبیلادن مقوا بورو ایله کوند ریایسه سنوی
۲۰ فروش فضله آلنیر

در سعادتده بوسته ایله کوند ریایسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

صراط مستقیم

محترم فقہامزك مسائل مسروودہ دائر اولان تبعلری نتائجی
اشعار بیورہ جقلری نی امید ایدرز . صکرہ بزده خلاصه تبعا تزلہ بو
بابده کی مطالعہ مزی تردیف ایدہ جکزر .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یاد ماضی

— مابعد —

بو آرمیق غلبه حزن ایلہ اولدیم یرده او یوبی ویرمیشم . کیجه دن
برخیلی زمان کچمش ایدی که قورقونج بر رؤیا ایلہ او یقودن او یاندم .
کوزمی آچدم ، باقدم که باشمک اوچنده بر قاچ ضبطیه ضابطی
ایاقدہ طور یور ، بری برلریله قونوش یورلر . نه دیدکاری نی او یقو
سر سملکیه پک آکلا یه مدم . یالکز ایچلرندن برینک [... کورمشم
کی کلیور] دیدیکی طویه بیلدم . بردنبره طوغرلدم او توردم .
بونلر او یانیدیغمی کورنجه سوزی کسیدیلر و برلکده براز قونوشدقندن
صکره حبس خانه قغوشلری نی دور ایچون چیقوب کیتیدیلر . له الحمد والمئه
نیم اور کدیکم کی چیقمیدی ، فقط صباحه قدر کوزمه او یقو کیرمدی و او
کیجه دنبری بنده اور کسملک حالی پیدا اولدینغندن ارتق قندیلسر
یا تهماز اولدم .

ایرته سی کون برادریم راسم بکله سود قرنداشم امین بک کورشمک
اوزره کلشلسر سده مساعده اولندینغندن بر شی ایسترمی دیه خبر

مدت مکئی ۳۲ دن ۴۰ دقیقه قدر اولورسه بو حالده هلال غایت
دقیق اوله جغندن رؤیت مسیر ۴۰ دن ۴۸ دقیقه قدر رؤیت متوسط
و ۴۸ دن ۶۰ دقیقه قدر رؤیت؛ هرکس مکمل کوره ییله جکی بر صورتده
ممکندر . قمرک غروب شمسی متعاب فرق دقیقه صکره غروب ایتمی یی رؤیتک
ممکن اوله یی اشبو اجتماع نیرینک ؛ کندنی تعقب ایدن غروب شمسن
نه بیا ۱۹ ساعات اول واقع اولم ایچوب ایدر . ارضک حرکت یومیه سی
غریدن شرقه دومی اولدیندن رمضان هلالی رؤیت اولنان بر شهرک غریبنده
واقع بالعموم ممالکده دخی رؤیت هلال طبعی بولمقله تفرافله اخبار کیفیتک
نظر شرع انورده مقبولیتی حالده شرقه واقع بر مملکتدن استعمال کیفیتده
قطباً خطا اوله میه جنی بدیس و فقط غریبه وقع بر شهردن استعمال کیفیت
بر طاقم شرائط نحتنده وقوع بولسی لازمه دن بولم جنی امر اشکار اولدینغندن
هر حالده رؤیت هلال ممکن اوله میان شهرلرده دائی شرقده واقع بر مملکت
محکمه شرع سندن استعمال کیفیت ایدله ی و یا خود بالفرض اضرورده رؤیت
هلالک ثبوتله بتون ممالک عثمانیه اعلام شرعی اصداریله مبدأ صیامده اتفاق
ایدلسی هر درلو قیود احترازیه دن عاری بولمقله بولمقله بو کونه قدر رؤیت
خصوصنده طشره لرده وقوعه کلوب مسئولیت معنویه یی موجب اولان یولسر
حالاته و یا قات ایامی موجب اوله جی تقیدات فوق العاده میدان ویرلمه برک حاجت
قالامسی ، حلی اوزو ایدیله جک مسائل همه شرعیه سندن بولمقله بولمقله هیئت علمی
شرعیه نک نظر دنتلری جلیه اجتهاد و نتایج شرعیه مذکورده جزیده علمیه ده نشر
اعلانیه برچوق اخوان دینک منتظر بولندینغنی عرض ایلرم .

ایله اثباتی ضامننده ایرته سی کونه تعلیقاً ترک ایله تقویم اوزرینه
مذکور اعلام موجبجه حکم ویرلمدیکی حالده حسابات قطعیه ایله عرفه
تصور اولنان کونک اقشامنده رؤیت هلالک جلی صورتده وقوعی ممکن
اولدینغه قناعت کتیرن منتسبین علم هیئتدن بری او کون صائم اولسه
ومبدأ صیام اوزرینه اوتوز کونی اکمال ایدنجه اوروجنی بیلرام دیه ییسه
مذکور کون ایچون قضا و یا کفارت اقتضا ایتمی ؟ [۱]

ثالثاً . — عین شرائط و قیود آئنده غره هلال رمضانده شک
ایدیله رک تکمیل ثلاثین ایلہ ایلہ حکم ویرلسه و یا جوار مملکتلرده هوانک
مساعده سی طولا ییسیله کویا هلال مذکور رؤیت اولوب اثبات وقوع
بولمش اولمقله مملکت مفروضده دخی ایکی شاهدک استماعیله سهوا بر
کون اول اوروجه بدأ ایدلسه حالبوکه فرضا اجتماع نیرین بعد الزوال
وقوعه کله رک غروبده رؤیتی عیدم الامکان بر درجه ده بولندینغندن بدایت
شهر رمضان ایرتسی کونی اوله جنی عندالهیته تحقق ایتمکله جمهور
مذکوردن برکیمسه بوصورتله عامل اولوب خالقک صائم اولدینی کون
یسه و اجتماع نیرین مفروضه نظراً علی الاکثر رمضان شریفک یکرمی
طقوز اولسی لازمه مکله یوم العیده اتحاد اولور سده تصادفا ایام شهر
رمضان حقیقی اوتوزه بالغ اولمقله عامل مذکورک (اوروجنی تکمیل
قصیدله) یوم عیده دخی صائم بولنه جغندن بو حالده حکم شرعی
نه یولده شرفسطیر اوله بیلیر ؟ [۲]

رابعاً . — علوم و فنونک ترقیات حاضره و منافع کثیره سی حسیله
هان بالجله امور و مهم سیاسییه ایلہ سائر معاملات مهمه حقنده حکومتلر
ییننده حکومت داخنده تلغراف ، تلفون . تلسر تلغراف کی وسائطه
مراجعتله تدویر حکومت و تمشیت امور یوم احداث و اختراعلرندن بری
رعایت ایدلمکده بولمقله ؛ جوار محللردن برنده جم غفیر طرفندن رؤیت
هلال ثبوت بولمقله مبدأ رمضان ایچون اعلام شرعی صدور ایتمیله اسباب
مانعه جویه دن رؤیت هلال ممکن اوله میان جوار شهرلره تلغرافله اخبار کیفیتله
مبدأ شهر رمضانده اتفاق ایدوب قلت ایام شهر رمضان موجب اوله جق
تاخراته میدان ویرلمه سی و تلغرافله اخبار خصوصتک تطبیق اوله بیلوب
اوله میه جنی حقنده کی حکم شرعینک نه وجهله صدور ایدم جکی ؟ [۳]
اخوان دین آراسنده موضوع بحث اواقده در .

روایتی : محمد مجابی

[۱] علمای نام شافیه دن طرقت خالده شیخ المشایخی سیدنا خالد حضرتلریه
طنطاوی مرحومک و سائر بعض ذواتک حسابات قطعیه و هیئیه ایلہ دخول شهر رمضان
تعیین و تقدیر ایدم رک انکله عامل اولدقلمی متواتر در .

[۲] ایکنجی اوچنجی سؤلرک خلاصه ی :
اسباب مانعه رؤیت دولایسیله ایرتسی یومه تعلیق تأخیر ایدیلوب حلول
رمضان حقنده اعلام شرعی صدور ایتم و یا درجه تکمیل و غایه صحیح و انتظامنده
عقولات بشریه نک محیرا حاجز قالدینی علم جلیل هیئت حسابات قطعیه سیله عمل
اولمقله کی اقوال مشهوریه نظرا بر شهرده محکم و منته بلرک فرد و ایدم منحصر
قالسیله تفاهک عدم امکاندن عمل ایدیله مبرک تانی ایدلیدیکی تقدیرده منته بین
علم هیئتدن فرد مذکور و یا جم کثیرک بقینا بیلوب حساب قطعی ایلہ عمل ایدم رک
حاکمک تقید و تأییدنه مخالف اولمقریه جواز شرعی وارمیدر ؟
[۳] درسمادت ایلہ برو سده غروب شمسی متعاب قمرک فوق الافق

نهایت بر کون صباحلهین بو قسطا کی افندی یانمه کلدی ، بصیرت غزته سنک نفی واجلامزی اعلان ایدن نسخه سنی ویردی . بصیرت ، بزم اسباب معلومه به مبنی ولایات مختلفه به نفی واجلا ایدلدی کمزی بیان ایدیور ایدی .

غزته سنک مطالعه سی اوزرینه یارم ساعت قدر وقت کچر کچمز بر ضابط کلدی ، بیورک دیدی . اکلادم ، اوطه نك بولندی نی میدانك یارمقلنی خارجه طوغری یوریدك . برده کوردم که کال ونوری وتوفیق بکله ایلله مدحت افندی حبسخانه نك بیوک قبوسی ایچروسنده کی اراقده طورمشلر ، بنی بکله یورلر ، بشاشلر ملاطفه لره قارشولادیلر . هپ برلکده بودار المدن سدان احمد میداننه چیققدق .

میدانده هپمزك اقربا ومتعلقاتی ، احبا واوداسی طوبیلاشمش ، بزه منتظر اولیورلر . حبسخانه دن چیقدیغمز کورنجه کیمی اغلایه رق بیونمز صاردلی . کیمی حزن حزن طورلریله تسلیت ویریورایدی . بر طرفدن اقربا واحبا وبر طرفدن ضبطه لردن مرکب اوله رق بر قافله تشکل ایتدی . قافلدمز ایاصوفیا جامع شریفی جهته طوغری یوریدی . تراموای جاده سندن صفوق چشمه به طوغری اینرکن ارقه مزدن بزم اوکی بدر یتشدی . یورکنك اورته سندن قویان بر نداء صاف ایلله : « الله دین ودولته زوال ویرمسون » دیه بیونمه صاردلی واغلایه اغلایه وداع ایدرک چکیلوب کتدی . زیاده طورمغه متحمل اولدینی حال وقالدن نمایان اولیور ایدی . بوارملق احبادن برذات یانمه صوقیه رق استاذ اکرم شوکت افندی طرفدن شوسوزلری تبلیغ ایلدی : « کندوسنک کوزلرندن اوپریم ، بیلمدیکی یره صوقیه رق دوچار اولدینی قضادن پک مکدر اولدم ، غایه تحصیل بویله می اوله جقدی » . بر جهتن وداع دلسوز ، دیگر جهتن تکمل فیوض تحصیلن تباعد ، قلب وقالم اوزرنده بر تأثیر برقی ایلله اظهار آثار ایتدی .

بزینه تراموای یولنی تعقیب ایلله سرکه چی جاده سنه واوراده کی درت یول اغزنندن صاغ طرفه صبارق سرکه چی اسکله سنه واصل اولدق . اوراده مهیا بولنان فلککيه بش همراه بندك . خدیویه پوسته واپورلرندن « دهلیه » واپورینه چیققدق . حکومت سنیه طرفدن بزم ایچون واپورک برنجی قماره سی طوتلش ایدی . قماره نك سالونه کیردك .

رفقای کرام برمدت سکتته انقطاعه اوغرایان مصاحبتلرینه بر چوق شاقراقلقدر ایلله قویلدیلر . مکریم ناطقه پردازلغم درس ارقداشلمله معلمین کرام حضراتنك محافل صحبته مقصور ایش ، بر مدت بو رفقای فلاکتک یاننده جسم جامد کی قالدیم . انشاء راهده یانمزده بولنق اوزره باب ضبطه دن شو مأمورلر ترفیق ایدلشدی : بیکاشی بحری بك [اخیراً اطنه والیسی ایکن انفصال ایدن بحری باشادر] ، یاور امین افندی ، یوز باشی حسین اغا ، درت نفر ضبطه . بحری بك نفی واجلامزی متضمن اوچ فرمان عالی ایلله ضبطه مشیریتدن تسطیر

کوندردیلر . بر ایکی کتاب ایستدم . بوراده کتاب متاب اولماز ، بیه جکه متاثر بر شی لازم ایسه سویله دیدیلر . جانم صدقادی . متأسفانه اوتوررکن کوزمه پنجره نك ایچنده اوزری توز طوتلش رساله شکله بر شی ایلشدی . ابتدا مناسبتمز بر حکایه کتابیدر ظنیله باقامق ایسته دمنسده صکره هر نه اولورسه اولسون مطالعه ایدرم دیه قالدیم الدم . مکر « تبارک » جزء شریفی ایش . بیک سونجه دست تعظیه الهرق اچدم ، شو آیت کریمه ظهور ایتدی : « فستبصرو بصرون . بایکم المفتون » جزء شریفی برقچ کره تلاوت ایدم . فیض فرقانله کولکده بر انشراح حاصل اولدی ، نره ده اولدیغمی عادتا اونوتدم . بو صورته او کونده افشامی ایتدك . مهمانی بولندیغم اختیار غاردیان کیچه بر معتاد حبسخانه یوقلا مه سنه چیقدی . چوق کچمدی کلدی ، کال بکک بی صوردیغنی ، نه لازم ایسه مطلقا خبر کوندرسون دیدیکنی تبلیغ ایلدی . اکلادم کال بکی ده توقیف ایشلر . دهها کیملر وار دیدم ، مدحت افندیله نوری و ابوالضیا توفیق بکلری خبر ویردی . توفیق بکک اسمنی ایشیدنجه مطالعه مکشدی . عبرت غزته سی سبب توقیف اولسه ییدی توفیق بك نیچون جلب اولسون . توفیق بك « سراج » نامنده آریچه بر غزته چیقاریور . خواجه اسحق افندی مرحومه اولان مباحثه معلومه بلکه بوکاسب اتخاذ ایدلشدیر دیسه مدحت افندی اوبخته دائره نه یازمشه کندی امضاسی آلتده نشر ایش اولدیغندن آندن ماعداسنه جهت تعلق نه ؟ بوکی دهها نهر دوشندم ایسه هیچ برنی توقیفمز ایچون سبب معقول بوله مدم . ارتق بویولده اتعاب افکاردن واز کچدم . بو ائنده بر ایکی ضابط ایلله برابر ائنه طولغونجه صقانه قیر سرپمش بریسی کلدی . اماتة اوقات قیلندن براز لاف اتدق . قالقوب کتدیلر . کلن کیم اولدیغنی اختیاره صوردم ؛ [قسطا کی افدیدر . کندیسی بر خیلی مدتنبری محبوس اولوب بو اوطه نك صره سنده کی اوطه اکا تخصیص ایدلشدیر . ضابطه نك امنیتی جلب ایش اولدیغندن یارمقلغك خارجنده کی دائره به کیرر چیقار] دیدی . بونجه مدتدر ندن محبوس اولدیغنی نه صوردم نه ده صورمه وقت اولدی .

کرك غاردیان وکرك قسطا کی فندیله ارتق احباب اولدق ، آره صره قونوشیورز . بونلر بکا عالم دنیادن خبر ویریورلرایمش کی کلدیکندن مصاحبه لردن خوشلانوردم . نقل اولنورکه هجرت سنیه نك اوچیوز یکرمی ایکی سنه سنده وزرادن ابن مقفیه یی « راضی بالله » حبسه الفا ایش ایدی ، حبسه ایکن شو قطعه یی سویلش :

خرجنا من الدنيا ونحن من اهلها

فلسنا من الموتى نعد ولا الاحيا

اذا جاءنا السجن يوماً لحاجة

فرحنا وقلنا جاء هذا من الدنيا

صحیح . محبسه انسان کنیخی حال حیاتده ایکن دنیادن چیقمش کی کوریور وازه جق بر شیدن دنیالر قدر سوینیور .

اولان تفاعلات کیمیویہ پی، اونلرک ارادی، غیر ارادی حرکتندہ کی سببی کیم اکلاہیہ بیلیمشدہ ؟

ہیہات، بن نہ سویلیورم ! ذبابک طیرانندہ کی، کلہ بکک پرواز شطارت نشانندہ کی سرہ کیم وقوف حاصل آیدہ بیلیمشدہ ؟
ادراکیز بزی بوترا کیب جسمانیہ نک استعدادات خارجہ سنی تمیزہ بونلری ترکیب ایدن اجزا آرمسندہ موجود ومقصود اولان علائق ومناسباتی تحدیدہ ایصال ایلدکن صوکرہ آرتق طورورده بونلری بویله برسلسلہ نظام وآھنکہ ربط ایدن (حکمت) ی رؤیتدن محروم اولورسہق، مجموعہ کائناتک تاصمیم روحندہ جلوہ ساز اولان اونورالانوارہ قارشی باصرہ امعانزی عمادار ایدرسہک وجدانمزہ بوسبوتون مخالف برحرکتندہ بولنمش اولورز .

بکا کلنجه، بن بوفضای فسیح مشہوددن ہیچ اولمازسہ کندیمک برشی بیلیمین برجاهل اولدیغمی اوکرنمک ایستہ یورم .

استورات میل دیورکہ : « حیات انسانی بزہ غوامض اسرارایله محاط کورونیورده غایت طار اولان دائرہ تجاربمزی اوجی بوجاغی بولونمیان بر دکزک اورتہ سندن قلمش اوفاق بر آطہ کی کورویور .
ایستہ اوبحر بی پایان بزم احتیاساتمزی آلہ بیلدیکہ یوکسلتیور ؛ وسعت وعظمت فوق الحیالیہ، کثافت ظلامیلہ قوہ خیالیہ مزی صوک درجہدہ آرتیریور . خصوصیلہ بزم بو عالمده کی جولانکام حیاتمک یالکیز نامتناہی برفضا ایچندہ دکل، بردہ نامتناہی برزمان ایچندہ محصور بر آطہ کی اولمسی بوسری بوسبتون عمیق، بوسبتون صعب الادراک بر حالہ کتیریور . »

آربرت سپنسر دیورکہ : « بز برطرفدن تدقیق وتحریدہ ایلری کیتدکجہ اودہ دیگر طرفدن اونستندہ درینلشن بوتون بواسرارمیانندہ بر حقیقت واضعہ ظفریاب اولدق کہ اودہ انسانک فوقدہ بوتون اشیانک منشای اولان برقوہ ازلیہ وابدیہ نک موجودیتدن عبارتدر . »

بز یوقاریدہ، الحادک نتائج علمدن اولمدینی کی ہیچ برزمان اولسنہ امکان بولمہرق بونک کلیاً خلافتہ اولدیغمی، یعنی علمک ایمانہ، یقینہ سوق ایتدیکنی تفصیلاً بیلدیردک؛ سوزلریمزی دہ بالذات علمای طبیعتک اقوالیلہ تأیید ایلدک . مشہور لینیہ دیورکہ : « ہرشیئی بیلن، ہرشیئہ قادر اولان خلاق ازلی بکا بدایع مصنوعاتیلہ اولیلہ بر صورت ایلہ تجلی ایتدی کہ مدہوش و مہرہت اولدم . موجوداتک، اک حقیرندن اک عالیسنہ وارنجہ قدر، کافہ سندن نہ بویوک بر حکمت، نہ علوی بر ابداع نمایان اولقدہ در ! بو عالمده محیطمزدہ کی اشیادن حصہ دار اولدیغمز منافع اونلری بزہ مسخر ایدن جناب حقک عظمت رأفت ومرحمتہ شہادت ایتدیکی کی بوتون اجزای عالمده تجلیساز اولان بوجال، بو آھنک خالقک حکمت واسعہ سسنہ، اونلری محودن صیانت ایتمی، ہر آن تجدیدیاب ایلسی دہ جلال وعظمتتہ اک بلیغ براہیندر . »

فوتنل آنسیقلوپیدیسنندہ دیورکہ : « علوم طبیعیہ نک اہمیتی یالکیز بزم معارفہ عطشان اولان افکاریمزی سیراب ایتک جہتہ

ایدلمش محر آتی حامل ایدی . منفالرمز نرہلری اولدیغمی فرط تہالک ایلہ صوردق . کال بک قبریسنندہ متصرفلق مرکزى اولان لفقوشہ یہ، نوزی بکلہ حق افندی عکایہ، مدحت افندیلہ توفیق بک ردوسہ کیدہ جکلر دیدی . ایلرودہ ذکر اولنہ جفی اوزرہ حقمزدہ متعدد امرلر صادر اولمشدر . بز بونی آکلاینجہ قدر عجبا نرہلرہ کوندریلہ . جکیز، کیم کیمکلہ برابر بولنہ جق . دہ بک چوق مراق ایدیور ایدک . ازجان و دل آرزومز کال بک ایلہ برلکدہ بولنمق اولدیغمی ہمیزک حال وطوری شرح وایضاح ایدیور ایدی . کال بکک قلمندن بلکہ ایچمزدن بریلہ بولنمق آرزوسی کچیور ایدی، فقط کال حسن اخلاقندن ناشی ہیچ بریمزی دیکرینہ ترجیح ایلدیکنہ دائر کال بکک برطوری، بر ایمانی بیلہ کورلیور ایدی .

ردوس حیادت ہواسیلہ معروف جہان بر جزیرہ نرہت . . لفقوشہ قبریس آطہ سنک اک کوزل بر محلی . . عکا ایسہ وخامت ہواسیلہ مشہور اولہرق الثفات حکومتدن دہا زیادہ ساقط اولانلرک اوتہ دہبری منفاسی . . اولدیغندن حکومت سنہ جہ منفالرمزک بو صورتلہ انتخاب وتعیین بیورلمسی اسباب ولدنیاتی طرفہ العین اطلاق اولنہ بیلہ جک بر لحظہ تحری ایلہ مشغول اولدق و بو انتخابہ

برکت زادہ : اسماعیل مہدی

صدیق فکر

الحادک حضور علمدہ کی موقعی

استاد (بیو) شذرات علمہ و ادبیہ سندن دیورکہ :
« موجودات آرمسندہ جاری اولان نظامی، فسحت آباد کائناتدہ کی عجائی تدبیر ایتدکجہ بو ابداع دہشت فرمانک حضورندہ مہوت قالہرق تفسیر وتاویلندہ کی عجزمی کورویورم . نفسمدہ تجربہ اتمش اولدیم وجہلہ دیہ بیلیم کہ محررین عصردن بمضالرینک بدایع ابداع حقندہ بزی اقناع ایچون حقائق عالیہ نمی آلتندہ سرد ایتدکلری مبہم، ناقص، یا کادیش بر بیغین تاویلات وتفسیراتک نہ درجہ لردہ واهی اولدینی بالذات طبیعت ایلہ یان یانہ کتیرلدیکی زمان تظاہر ایدر . جمال باکمال طبیعتک ولو بر جلوہ سیلہ تنویر وجدان ایدنلر، اودیدار فوق الحیالی کندی تصورلری کی بایاغی بر صورتدہ تصویرہ قالییشان، چرکین کویستمک ایستہ یں ارباب تحریفہ کافر نظریلہ باققدہ مضطر قالیورلر . زیر بوتون کائنات عضویہ، اجہزہ سنی آرمسندہ شو قہ زرقای سہادہ رخشان اولان کواکب آرمسندہ کی تنوع قدر عظیم بر اختلاف نمایان اولمق شرطیلہ، کندی وسائل حیاتیہ سندن متمم اولقدہ در . بردہ بز آنجق خارجدہ نظر مشاہدہ مزہ چاریان شیلری کورہ بیلیمکدہ یز ؛ سرائرک اعجب واغر بلری باصرہ امعانمزدن خفیدر . سویلہ اللہ سورسہک، کائناتدہ اعضای ذی حیاتہ خاص